AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKI DÖVLƏT UNIVERSITETI

Magistratura pilləsi üçün

İXTİSAS: 060112 - COĞRAFIYA MÜƏLLIMLIYI

İF-M10017 "COĞRAFİYA TƏDRİSİ METODİKASININ TƏDQİQAT METODLARI"

fənninin

P R O Q R A M I

Bakı Dövlət Universiteti TMŞ yanında Tədris vəsaitlərinə nəşr hüququnun (qrif) verilməsi üzrə daimi fəaliyyət göstərən Komissiyanın qərarı ilə təsdiq edilmişdir (protokol №)

Bakı 2016

COĞRAFİYA TƏDRİSİ METODİKASININ TƏDQİQAT METODLARI

Izahat vərəqi

«Coğrafiya tədrisi metodikasının tədqiqat metodları" fənni " Coğrafiya müəllimliyi" istiqamətində «Coğrafiyanın tədrisi metodikası və metodologiyası» ixtisası üzrə magistratura pilləsində I kursun I semestrində 30 saat (15 saat – mühazirə, 15- məşğələ) həcmində tədris edilir.

"Coğrafiya tədrisi metodikasının tədqiqat metodları" kursunun tədrisində tələbər:

Bilməlidir:

-tədqiqtat metotodlarının əhəmiyyətini;

-coğrafiyanın tədrisi metodikasının tədqiqat metodlarının fənnin inkişafında rolunu qiymətləndirməyi;

- tədqiqat metodlarının mahiyyətini.

Bacarmalıdır:

- nəzəri tədqiqat metodlarını və onları qruplaşdırmağı;
- təcrübi tədqiqat metodlarını və onları qruplaşdırmağı;

-coğrafiyanın tədirs metodikasında tətbiq edilən tədqiqat metodlarının coğrafiya fənninə tətbiq etməyi;

Yiyələnməlidir:

-pedaqoji eksperimentin həyata keçirilməsinə verilən tələblərə;

-yığılan materialların emal edilməsi və nəticələrin çıxarılmasına verilən tələblərə.

Proqram həmdə magistr dissertasiyası üzərində müstəqil tədqiqatlar aparılmasında yardımçı vasitə rolunu oynaya bilər.

Mövzülar üzrə saatların paylanması

№	Mövzular	cəmi	O cümlədən	
			müh.	sem.
1.	Coğrafiya tədrisi metodikasının tədqiqat metodları kursunun məqsədi və vəzifələri	2	2	
2	Tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsinə verilən tələblər	2		2
3.	Azərbaycanda CTM –in tədqiqat metodlarının yaranması və inkişafı.	4	2	2
4.	Tədqiqat metodlarının səciyyəsi	2	2	
5.	Müqayisə, analiz, sintez, tarixi yanaşma və s metodları	4	2	2
6.	Nəzəri metodlar və onların səciyyəsi	2		2

7	Emprik metodlar və onların həyata keçirilməsi	2	2	
8	Müşahidə metodlarının təşkili və nümunəsi	2		2
9	Anket sorğu metodları-sorğu mövzusunun tətbiq edilməsi	4	2	2
10	Pedaqoji eksperimentin mahiyyəti, təşkilinə verilən tələblər	4	2	2
11	Müasir təlim prosesində pedaqoji eksperimentin yerinə yetirilməsi	2	1	1
	Cəmi :	30	15	15

1.**Coğrafiya tədrisi metodikasının tədqiqat metodları kursunun məqsədi və vəzifələri**. Coğrafiya tədrisi metodikasının məqsədi və vəzifələri, aparılan elmi tədqiqat işlərinin inkişafında elmi tədqiqat işlərin rolu**.** Coğrafiya tədrisi metodikasının inkişafında elmi tədqiqat işlərin rolu və vacibliyi (1), (3), (7).

2.**Tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsinə verilən tələblər** .Coğrafiya elminin tədqiqat metodlarının mahiyyəti. Məktəb coğrafiyasının təhlilinə dair yazılan elmi və metodiki əsərlərin təhlili. Coğrafiya elminin tədqiqat metodları ilə coğrafiyanın tədris metodikasının tədqiqat metodlarının müqayisəli səciyyəsi. Məktəb coğrafiyasının tədrisi metodidikası üzrə aparılan tədqiqatlar. M. Zülfüqarov, N.Allahverdiyev, H.Sadıqlı, B.Paşayev, O.Alxasov, D.Ələsgərov, N.Seyfullayevanın apardığı tədqiqatların mahiyyəti (1), (2), (6), (7)

3.Azərbaycanda CTM–in tədqiqat metodlarının yaranması və inkişafı. Metodiki tədqiqat metodlarının xarakterinə görə qruplaşdırılması. Metodiki tədqiqatların nəzəri, emprik və metodoloji səviyyələri. Azərbaycanda CTM tədqiqat metodları üzrə aparılan elmi tədqiqat işlərinin əsas istiqamətləri. CTM tədqiqatı ilə məşğul olan alimlər: K.Uşinski, , V. Neklükova, L.Zankov, K.Stroev, N.Duşina, D.Elkonin, D.Qalper, R.Anderson və s. (1), (2), (3), (8)

4. **Tədqiqat metodlarının səciyyəsi.** Tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsində kompyuter texnologiyasından istifadə. Elmi və təcrübi faktların toplanması və təhlil edilməsi. Elmi faktlara əsasən nəticənin çıxarılması. Tədqiqat işinin yerinə yetirilməsinə verilən tələblər: mövzunun seçimi, mövzunun problem baxımından əhəmiyyətinin əsaslandırılması, mövzunun öyrənilməsində aparılan tədqiqatlar. İrəli sürülən fərziyyələr. Tədqiqat üçün planın tərtib edilməsi. İş planının icra edilməsi. İş planının yerinə yetirilməsində tətbiq edilən metodika. Eksperimentin aparılması. Nəticələrin çıxarılması. Nəticələrin tətbiqi. Yarana bilən çətinliklər. Təkliflərin çıxarılması. (1), (2), (3), (5), (7).

5. Müqayisə, analiz, sintez, tarixi yanaşma və s metodları. Müqayisə metodu-coğrafi hadisə və obyektlərin oxşar və fərqli cəhətlərinin aşkar edilməsi və onların müqayisəsi. Müqayisə metoduna dair nümunənin hazırlanması Tarixi yanaşma metodu-öyrənilən məsələyə dair müxtəlif dövrlərdə mövcud olmuş yanaşmaların təhlil edilməsi.

Hər hansı mövzunun tədrisinə dair tarixi yanaşma metoduna dair nümunənin hazırlanması Analiz metodu – elmi materialların ayrı-ayrılıqda təhlil edilməsidir. Sintez metodu- materiallaın təhlili və nəticənin çıxarılması. Sintez metoduna dair nümunənin hazırlanması. İnduksiya metodu- məlumatların xüsusidən ümumiyə doğru təhlilidir. Deduksiya- elmi materialların ümumidən xüsusiyə doğru təhlili. Deduksiya metodu nümunəsinin hazırlanması. Analogiya- coğrafi hadisə və təsəvvürlərin təsvir edilməsi. Analogiya metoduna dair nümunənin hazırlanması. Tipologiya –materialların hər hansı xüsusiyyətinə görə təsnif edilməsi. Ədəbiyyatın təhlili- tədris metoduna dair müxtəlif ədəbiyyatın təhlil edilməsi. Ədəbiyyatın təhlili metoduna dauir nümunənin hazırlanması (2), (3), (4), (6), (7).

6. **Nəzəri metodlar və onların səciyyəsi** Nəzəri tədqiqat metodları və onların coğrafiyanın tədrisi metodikasına təsiri. Nəzəri metodların həyata keçirilməsində olan problemlər. Məntiqi nəzəri metodlar. Nəzəri meotların formalaşdırılmış metodları. Sistemli yanaşma- mürəkkəb quruluşa malik olan hadisə vəobyektlərin ayrı-ayrı hissələrə bölməklə öyrənilməsi (1), (2), (6), (7).

7. Emprik metodlar və onların həyata keçirilməsi Emprik metodların özünəməxsusluğu. Emprik metodların həyata keçirilməsində olan çətinliklər. Riyazi metodlar – statistik məlumatlar əsasında məlumatın təhlili, qiymətləndirilməsi. Riyazi metodlara dair nümunənin hazırlanması. Modelləşdirmə metodu- təbiətdə mövcud olan coğrafi hadisə və prosesin oxşarını verməklə məlumatın izah edilməsi (1), (2), (4), (5), (7).

8. Müşahidə metodlarının təşkili və nümunəsi Müşahidə metodu- əhəmiyyəti. müşahidənin təşkili. Müşahidə metoduna verilən tələblər. Müşahidə zamanı nəzərə alınan amillər. Müşahidənin nümunəvi planı. Müşahidə nümunəsi. Məktəb sənədləri ilə iş. Məktəb sənədlərinə verilən tələblər. Məktəb sənədlərinin təhlili. Yazılı yoxlama işləri-metodları. Yazılı yoxlama işinin təşkili (1), (2), (3), (7).

9.Anket sorğu metodları- sorğu mövzusunun tətbiq edilməsi Sorğu üçün sualların seçilməsi. Anket sorğusunun keçirilməsinə verilən tələblər. Sorğuların cavablarının ümumiləşdirilməsi. Anket sorğu nümunəsinin hazırlanması və həyat keçirilməsi. Test tapşırıqlarının tərtib edilməsi. Test sorğusu metodunun üstün və çatışmayan cəhətləri. Nümunəvi test sorğularını hazırlanması (1), (3), (5), (6).

10.Pedaqoji eksperimentin mahiyyəti, təşkilinə verilən tələblər Pedaqoji təcrübənin əhəmiyyəti. Qabaqcıl təcrübə anlayışı. Qabaqcıl təcrübə axtarışında müəllimin yaradıcı fəaliyyətinə verilən tələblər. Pedaqoji eksperimentin növləri-təbii və labarotor, təşkiledici və formalaşdırıcı. Təşkiledici, müəyyənedici və formalaşdırıcı eksperimentlər. Pedaqoji eksperimentin mahiyyəti, əhəmiyyəti, keçirilməsinə verilən yeni tələblər. Qaydalara riayət olunması (1), (4), (5), (7).

11**. Müasir təlim prosesində pedaqoji eksperimentin yerinə yetirilməsi.** Müasir təlim prosesində pedaqoji eksperimentin yerinə yetirilməsi. Eksperimentin həyata keçirilmə mərhələləri, onların müşahidə edilməsi, qiymətləndirilməsi. Pedaqoji eksperimentin qiymətləndirilməsinə verilən tələblər (1), (4), (5), (8).

Ədəbiyyat

Əsas

1. Alxasov O.K. Coğrafiyanın tədrisi metodikası. Ali məktəb üçün dərslik , Bakı 2014
2. Seyfullayeva N.S. Coğrafiyanın tədrisi metodikası. Ali məktəb üçün dərslik ,Bakı, EMK nəşriyyatı. 2011. 489 s.

3.Süleymanova A.Y, Təhsilin əsasları, Dərs vəsaiti Bakı "Təhsil" nəşriyyatı , 2014, 399 s.

Əlavə

4. Qəndilov R. və başaqaları Həyati bacarıqlara əsaslanan təhsil. UNİCEF (müəllimlər üçün vəsait X-XI siniflər) Bakı. "Təhsil" nəşriyyatı, 2009, 246 s.
5. Əhmədova M, Əliyev M, Qasımlı m və başqaları. Müəllim hazırlığının və orta təhsilin perspektivləri.(Qərb təhsil sisteminin təcrübəsi əsasında) müəllimlər üçün vəsait. 2Adiloğlu" nəşriyyatı çakı 2005. 472 s.
6. "Kurikulum" Elmi-metodik jurnalı. 2008, 152 s.